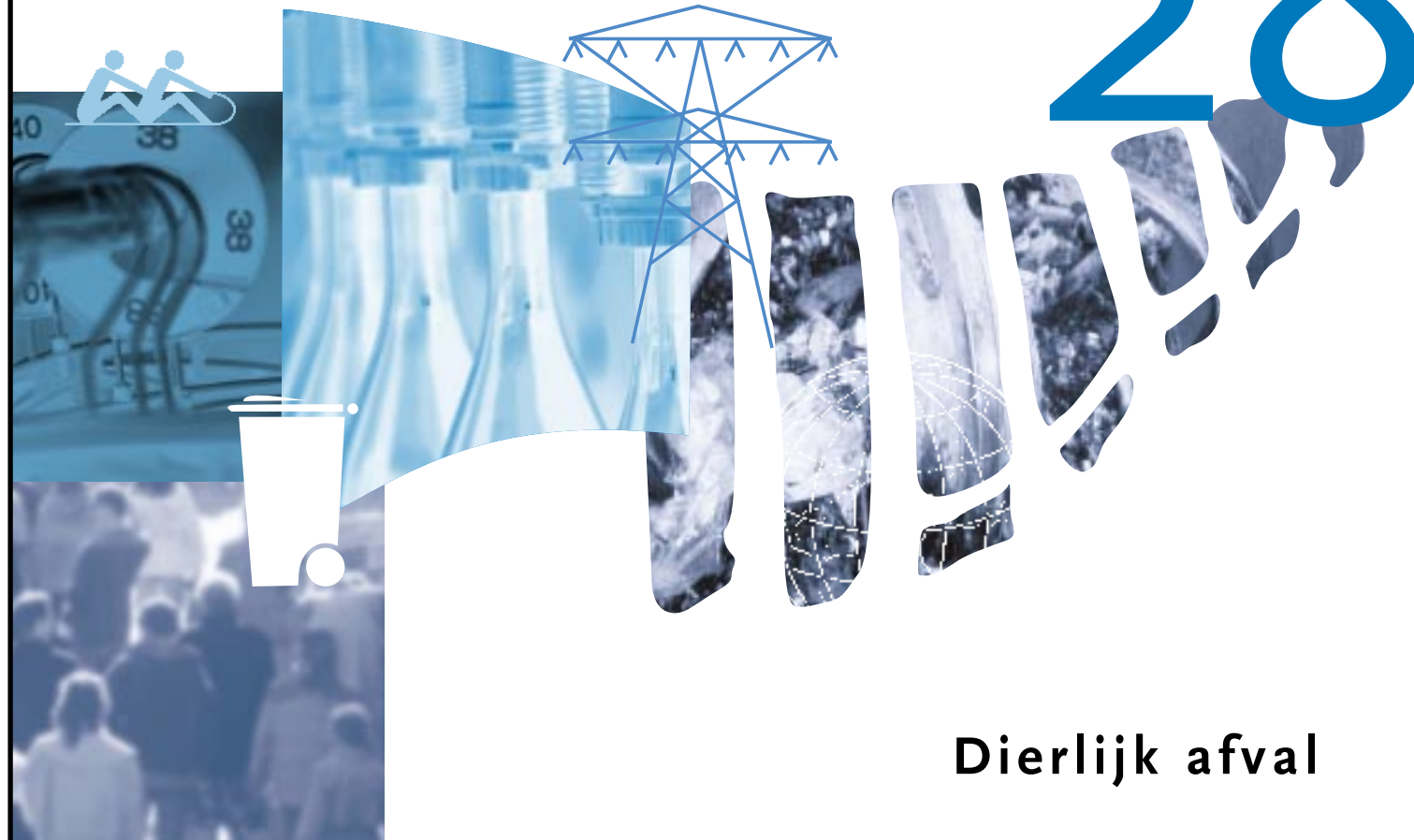

sectorplan

28

Dierlijk afval

1 ACHTERGRONDGEGEVENS

1. Belangrijkste afvalstoffen	Slachtafval, kadavers, diermeel
2. Belangrijkste bronnen	Slachterijen, veehouders, destructiebedrijven
3. Aanbod in 2000 (in Nederland)	1.500 kton (waarvan 85% wordt verwerkt tot diermeel)
4. % nuttige toepassing in 2000	99% (circa 45% wordt tijdens destructieproces afgevoerd als waterdamp)
5. % verwijdering in 2000	1%
6. Verwacht aanbod in 2006	1.200 kton
7. Verwacht aanbod in 2012	1.100 kton
8. Bijzondere kenmerken	Euralcodes: 02.01.02, alle categorieën onder 02.02

2 Afbakening sectorplan

In dit sectorplan is het beleid uitgewerkt voor dierlijk afval. Onder dierlijk afval wordt verstaan: niet voor menselijke consumptie bestemde dode dieren, vis, of delen daarvan, en producten van dierlijke oorsprong, met uitzondering van uitwerpselen, keukenafval en etensresten (artikel 1 onder c, Destructiewet).

In de Destructiewet wordt een driedeling in dierlijk afval gehanteerd op basis van gezondheids- en veterinaire risico's, te weten gespecificeerd hoog-risicomateriaal (SRM), hoog-risicomateriaal (HRM) en laag-risicomateriaal (LRM). Het onderscheid tussen de groepen is gebaseerd op een afnemend risico voor mens en dier. Met het in werking treden van de Regeling aanwijzing SRM van 13 december 2000 (Stcrt. 243) vallen SRM en HRM samen onder de categorie SRM.

Dierlijk afval en bewerkt dierlijk afval, zoals diermeel, zijn afvalstoffen. Het predikaat afvalstof blijft minimaal gehandhaafd totdat (bewerkt) dierlijk afval als grondstof in een productieproces wordt ingezet. Bij het opslaan en verbranden van diermeel blijft sprake van een afvalstof.

Het beleid in dit sectorplan is niet van toepassing op keukenafval (inclusief swill) en mest. Voor keukenafval wordt verwezen naar sectorplan 9 'Organisch afval'. Voor mest is in het LAP geen beleid geformuleerd.

3 Beleid

Het beleid voor dierlijk afval is gericht op het waarborgen van de volksgezondheid en het minimaliseren van veterinaire risico's.

Het juridisch kader voor de inzameling, opslag en verwerking van dierlijk afval is in de Destructiewet (Dw) en daaruit voortvloeiende uitvoeringsbesluiten beschreven. De minister van LNV is eerst verantwoordelijke voor de uitvoering van de Dw. Voor de verwerking van dierlijk afval is de Dw op hoofdlijnen leidend ten opzichte van de Wet milieubeheer (Wm). Dit sectorplan is aanvullend ten aanzien van het beleid voor opslag en verwerking.

Diverse landen in de EU, waaronder Nederland, zijn van mening dat de verwijdering van vlees- en beenmeel en dierlijke vetten valt onder de uitzondering als vermeld in artikel 2, lid 1, onder b, iii, "kadavers", van de Kaderrichtlijn afvalstoffen. Hierdoor valt de in-/uitvoer van diermeel buiten de reikwijdte van de Kaderrichtlijn afvalstoffen en daarmee ook buiten de EVOA.

Er is in internationaal verband discussie gaande of het gebruik van de hiervoor genoemde uitzondering juist is. Mocht worden besloten dat de uitzondering niet van toepassing is op vlees- en beenmeel en dierlijke vetten, dan zal op de in- en uitvoer van genoemde afvalstoffen de EVOA van toepassing zijn en moeten de in de EVOA opgenomen procedures worden gevolgd.

Omdat er reeds contracten bestaan en transporten zijn gepland, zal bij wijziging van het regime een overgangstermijn in acht worden genomen. Na het verstrijken van die termijn kunnen transporten alleen nog plaatsvinden als een EVOA-procedure is gevolgd.

3.1 PREVENTIEMOGELIJKHEDEN

Ten aanzien van het voorkomen danwel beperken van het ontstaan van dierlijk afval zijn gezondheidskundige en veterinaire aspecten leidend, en in mindere mate milieuoverwegingen. Naar verwachting neemt de hoeveelheid dierlijk afval de komende jaren af door onder meer de herstructurering van de agrarische sector in Nederland. Dit vindt echter niet plaats in het kader van het afvalstoffenbeleid.

3.2 INZAMELEN EN OPSLAAN

Tot 2000 werd dierlijk afval voor het overgrote deel nuttig toegepast als materiaal, met name als veevoeder. Opslag van dierlijk afval vond slechts op beperkte schaal plaats. Om veterinaire en volksgezondheidsrisico's te verminderen zijn de toepassingsmogelijkheden voor dierlijk afval eind 2000 beperkt. Dit maakt het noodzakelijk voor een grote hoeveelheid dierlijk afval andere wijzen van verwerking te realiseren. Totdat voldoende verwerkingscapaciteit operationeel is, wordt dierlijk afval, met name diermeel, opgeslagen. Het opslaan van dierlijk afval dient milieuhygiënisch verantwoord plaats te vinden. In de Wm-vergunning kunnen hiertoe voorschriften worden opgenomen. Dierlijk afval dat is opgeslagen in opslaglocaties die niet of niet meer aan de eisen voldoen, wordt met prioriteit afgevoerd voor verbranding. Hierover zijn tussen rijk, provincies, gemeenten en het bedrijfsleven afspraken gemaakt.

3.3 BE- EN VERWERKEN

Dierlijk afval wordt in toenemende mate verwijderd door verbranden of nuttig toegepast als brandstof. Op 1 juli 2001 is de Europese TSE Verordening (999/2001, 22 mei 2001) in werking getreden. De Europese verordening betreffende dierlijke bijproducten niet bestemd voor humane consumptie (2000/0259; 8800/1/01, 16 mei 2001) is in november 2002 voor een deel in werking getreden en zal in mei 2003 volledig in werking zijn. Beide verordeningen verbieden het nuttig toepassen (vervoeding aan landbouwhuisdieren) van bepaalde dierlijke bijproducten om de terugkeer van die producten in de voedselketen te voorkomen. Ook op langere termijn zal de permanente stroom dierlijk afval waarvoor geen andere verwerkingsmogelijkheden zijn toegestaan, een beslag leggen op de beschikbare thermische capaciteit voor afvalverwerking.

Een interdepartementale werkgroep zal in deze planperiode verwerkingstechnieken voor dierlijk afval inventariseren en beoordelen. Voor de realisering van veelbelovende technieken zullen stimuleringsmaatregelen worden ontwikkeld. Een en ander vindt ook plaats in het kader van de herziening van de gehele destructieketen. Uitgangspunt hierbij moet zijn dat de afzet van diermeel te allen tijde verzekerd moet zijn.

Gelet op risico's voor de volksgezondheid is geaccepteerd dat de verwerking van dierlijk afval leidt tot verdringing van andere afvalstoffen, zoals huishoudelijk restafval, uit verbrandingsinstallaties.

Krachtens de artikelen 8.35 en 8.36b van de Wet milieubeheer zal de Minister van VROM via verklaringen van geen bedenking voorschriften geven aan inrichtingen voor verwijdering, gebaseerd op art 10.5, tweede lid: continuïteit van de verwerking. Daarmee kan worden bereikt dat wanneer er een urgent publiek belang is voor de verwijdering van bepaalde afvalstoffen, zoals diermeel, de verwerking daarvan is verzekerd.

4 Aspecten van vergunningverlening

Voor de algemeen geldende bepalingen bij vergunningverlening wordt verwezen naar 'Toelichting bij de sectorplannen'. Aanvullingen op en afwijkingen van deze algemeen geldende bepalingen zijn hierna gegeven.

De minister van LNV is bevoegd gezag bij vergunningverlening op grond van de Dw. Op basis van jurisprudentie (Hof van Twente, nr. 1999/01573/2, d.d. 29 mei 2001) is de provincie bevoegd gezag bij vergunningverlening op grond van de Wm.

4.1 INZAMELEN EN OPSLAAN

Op grond van de Dw en daarbij horende uitvoeringsbesluiten mogen alleen verwerkingsbedrijven die over een Dw-vergunning beschikken SRM/HRM inzamelen. Voor de inzameling van LRM van slachterijen is geen Dw-vergunning vereist. Voor de inzameling van SRM/HRM en LRM is geen Wm-vergunning vereist. De inzamelaar

moet wel geregistreerd staan op de landelijke lijst van vervoerders, bemiddelaars en handelaren.

Voor de opslag van dierlijk afval is zowel een Wm- als een Dw-vergunning nodig. De Dw-vergunning van het verwerkingsbedrijf maakt het mogelijk om diermeel tijdelijk op te slaan op een overlaadstation buiten het eigen bedrijfsterrein gelegen. (Destructiebesluit artikel 13). Voor de Wm-vergunning geldt dit niet. De vergunningvoorschriften voor verantwoorde, tijdelijke opslag van diermeel zijn opgenomen in het rapport 'Verifiëring milieu-eisen voor opslag van diermeel' (DHV 2001).

4.2 BE- EN VERWERKEN

Een verwerkingsbedrijf dat dierlijk afval (SRM/HRM) bewerkt tot diermeel moet over een Dw-vergunning beschikken die wordt verleend door de Minister van LNV. In Nederland is momenteel één bedrijf (Rendac) operationeel, met vestigingen in Bergum en Son. Rendac is verplicht om voor de totale productie van diermeel over afzetmogelijkheden te beschikken. Daarbij geldt dat, anders dan voor andere procesafhankelijke bedrijfsafvalstoffen, storten geen optie is.

Voor het nuttig toepassen van LRM is geen Dw-vergunning nodig, maar moet de verwerker van LRM geregistreerd zijn op grond van de Dw.

Voor het verwerken van dierlijk afval, waaronder inbegrepen het verwijderen van diermeel (door verbranden) en nuttig toepassen als brandstof, is een Wm-vergunning vereist.

Minimumstandaard

De minimumstandaard voor het be- en verwerken van SRM/HRM en LRM is verwijderen door verbranden. Op grond van de Dw is uitsluitend nuttige toepassing als brandstof toegelaten als hoogwaardiger verwerkingswijze van SRM/HRM. Voor LRM is als hoogwaardiger verwerkingswijze uitsluitend toegelaten nuttige toepassing als brandstof en als materiaalhergebruik in petfood, in beperkte mate in diervoeder, en voor technische en farmaceutische toepassingen.

Overwegingen bij het vaststellen van de minimumstandaard

- De minimumstandaard sluit aan op het huidige beleid ten aanzien van dierlijk afval. Thermische verwerking is een operationele techniek. Daarmee is de minimumstandaard uitvoerbaar en bedrijfszeker.
- De wijze van verwerking conform de minimumstandaard wordt uit kosten oogpunt aanvaardbaar geacht, en is uit oogpunt van milieu en gezondheid voor mens en dier gewenst.
- Om gezondheidkundige en veterinaire risico's te voorkomen zijn de wijzen van be- en verwerking anders dan de wijze van verwerking die in de minimumstandaard is vastgesteld, ingeperkt.
- De minimumstandaard sluit aan bij de wijzen van verwerking die in het buitenland gangbaar zijn. Op grond van Europese regelgeving en de Dw kan uitvoer ten behoeve van een laagwaardiger verwerking worden voorkomen.

De minimumstandaard betekent dat alleen vergunning mag worden verleend voor het thermisch verwerken van SRM/HRM. Andere vormen van nuttige toepassing zijn op grond van de Dw niet toegestaan. Voor de verwerking van LRM betekent de minimumstandaard dat nuttige toepassing als materiaal in diervoeders voor landbouwhuisdieren aan grote beperkingen onderhevig is.

5 In- en uitvoer

Op de in- en uitvoer van diermeel en dierlijke vetten is, zoals in paragraaf 3 aangegeven, de EVOA van toepassing. De bezwaargronden van hoofdstuk 12 van het beleidskader zijn dus van toepassing.

5.1 VERWIJDEREN

In- en uitvoer van diermeel en van dierlijke vetten ten behoeve van storten is in beginsel niet toegestaan. In- en uitvoer ten behoeve van verwijderen door verbranden van diermeel en van dierlijke vetten wordt toegestaan. Omdat binnen de Nederlandse beheerstructuur voor deze afvalstromen immers nooit expliciet verwerkingscapaciteit is gepland, heeft in- en uitvoer ook geen nadelige effecten op de totale Nederlandse verwijderingsstructuur. Als restrictie hierop geldt dat invoer voor verbranding als vorm van verwijdering alleen wordt toegestaan als deze invoer niet leidt tot verdringing van Nederlands afval waarvoor verbranding als minimumstandaard geldt en dat afval tengevolge van die invoer zou moeten worden gestort.

5.2 NUTTIGE TOEPASSING

In- en uitvoer voor nuttige toepassing wordt in beginsel toegestaan.

Voor het in de handel brengen van levende dieren en producten van dierlijke oorsprong, schrijft de TSE Verordening een systeem van identificatie en registratie voor. Dit geldt zowel binnen de EU als ook in derde landen. De in voorbereiding zijnde Europese verordening betreffende dierlijke bijproducten niet bestemd voor humane consumptie zal voorwaarden bevatten voor verzending voor verbranding, handel, maar ook gezondheidscertificaten voor de invoer van dierlijke bijproducten en daarvan afgeleide producten uit derde landen.

6 Monitoring

De registratie van SRM/HRM door de destructor is wettelijk geregeld. Dierlijk afval (LRM, SRM/HRM) dat wordt verwijderd door verbranden of ingezet als brandstof wordt geregistreerd bij energiecentrales en AVI's, met uitzondering van een deel van de LRM stromen die direct van de slachthuizen naar andere verwerkers worden afgevoerd.